

Prehospitális telefonos konzultáció

Szabványos Eljárásrend

Szerzők:	Dr. Hetzman T. László, Dr. Sóti Ákos, Dr. Petróczy András, Dr. Eröss Attila, Dr. Temesvári Péter, Dr. Kocsis Tibor
Szakmai lektor:	OMSZ Orvosszakmai Osztály Szakmai Munkacsoportja, a Szakmai Kollégium OSTHK Tanácsa, Magyar Oxyológiai Társaság
Jóváhagyta:	Dr. Csató Gábor, Dr. Pápai György
Verzió / Kiadás dátuma:	v2.0 / 2019.06.28.
Érvényesség ideje:	Visszavonásig
Vonatkozik:	Az Országos Mentőszolgálat valamennyi kivonuló dolgozójára, ill. mentésirányítójára, kompetenciaszintnek megfelelően

I. Célok:

- bemutatni a prehospitális telefonos konzultáció célját
- meghatározni azon eseteket, ahol a telefonos konzultáció kötelező, illetve javasolt
- meghatározni a prehospitális telefonos konzultációk rendjét

Jelen eljárásrend a korábban kiadott „*dr. Hetzman T. László, dr. Sóti Ákos: Prehospitális telefonos konzultáció*” című szabványos eljárásrend megújítása, módosítása, annak egyes elemeinek változatlanul hagyásával.

II. Bevezetés:

A prehospitális telefonos konzultáció a minőségi betegellátás biztosítására védőhálóként létrehozott rendszer, amely a mentés során felmerülő esetleges kérdéses szakmai pontok konszenzus alapú megoldására jött létre.

A telefonos konzultációs rendszer fontos eleme a szakmai minőségfejlesztésnek. Célja, hogy a prehospitális ellátóknak bármikor helyszíni szakmai támogatást nyújtson.

A sürgősségi ellátás számtalan kockázat-haszon elemzést igénylő helyzetet teremt. Minden ilyen helyzetben egy, a helyszíntől távol levő, érzelmileg független szakértő támogatása nagyban segíti a helyes döntések meghozatalát, adott esetben kivitelezését is.

A telefonos konzultáció különös előnye, hogy a hívás előtt a helyszíni ellátó nemcsak a konzultánsnak, hanem önmagának is strukturáltan összegzi a beteggel kapcsolatos információkat, segítve ezzel a saját döntéshozatali folyamatát.

A konzultánsnak elsősorban döntéstámogató szerepe van, önálló szakmai döntést nem hoz, a végső döntést a helyszíni ellátónál hagyja. Mivel a konzultáns a helyszíntől távol és korlátozott információk birtokában van, a telefonos konzultáció jogi védelmet csak korlátozottan tud adni. A konzultáns szervezési, mentésirányítási, betegúttal kapcsolatos kérdésekben is csak korlátozott javaslatot tud adni (pl. a beteg centrumba szállítása, helikopter, speciális egység kérése stb.), azonban *a konkrét betegút szervezésében (pl. lemondások kezelése) továbbra is a mentésirányítás illetékes.*

A szakmailag indokolt, különleges esetekben a helyszíni ellátó a telefonos konzultánssal való egyetértésben az érvényes szabványos eljárásrendektől eltérhet. Ha az eltérésről szóló döntést a konzultáció is segíti, az fokozott védelmet biztosít későbbi viták esetén. Esetleges véleménykülönbség esetén a döntést a helyszíni ellátónak kell meghoznia, a betegellátás a helyszíni ellátó belátása szerint folyik tovább.

III. A telefonos konzultáció a következő esetekben kötelező:

- minden megtartott keringésű beteg helyszíni intubációjának elvégzése előtt valamennyi „D” kompetencia szinttel rendelkező mentőtisztnek, orvosnak
- minden megtartott keringésű beteg helyszíni intubációjának felmerülő igénye esetén „C” kompetenciával rendelkező ellátó számára
- minden megtartott keringésű beteg sikertelen intubációját követően (a beteg reoxigenizációját követően)
- centrális vénabiztosítás igénye esetén „C” és „D” kompetenciával rendelkező ellátó számára

Oxyológia, sürgősségi, oxyológia és sürgősségi orvostan, valamint aneszteziológia és intenzív terápia szakvizsgával rendelkező orvosok (későbbiekben: „E” kompetencia) részére ilyen kötelezettség nincs, de a kockázat/előny mérlegelése, a helyes klinikai döntés meghozatala, illetve bármilyen szakmai kérdés esetén a telefonos konzultáció számukra is javasolt.

(Megj.: a kompetenciaszinteket, azok részletes leírását a mindenkori, a kivonulói és mentésirányítói állomány kompetenciájáról és hatásköréről szóló Főigazgatói Utasítás tartalmazza.)

Azonnali intubációt indokoló, ritka esetekben (crash intubáció) a telefonos konzultáció az intubációt megelőzően tilos. Az életveszély elhárítását követően mihamarabb, még a helyszínen szükséges a konzultánssal egyeztetni. A telefonos konzultációnak ezekben az esetekben is lehet további hozzáadott értéke.

Különös hangsúlyt kap a telefonos konzultáció minden olyan beavatkozás előtt, melyeket ritkábban végzünk, így azok kockázata ezáltal mérsékelhető. Ilyenek például:

- gyermek/csecsemő emelt szintű légútbiztosítása
- traumát (főleg súlyos sérült/mellkasi traumát) szenvedett betegek emelt szintű légútbiztosítása (pl. thoracostomia igénye miatt)
- ritka betegségben szenvedők emelt szintű légútbiztosítása

IV. A telefonos konzultáció a következő esetekben javasolt:

- szinkron cardioversio
- életmentő, helyszíni sebészeti beavatkozások (folyamatos kihangosítással):
 - thoracostomia
 - vérzéscsillapító öltés
 - escharotomia
 - (perimortem) resuscitativ császármetszés (resuscitativ hysterotomia)
 - resuscitativ thoracotomia
- segélykocsi hívásának, illetve transzport megkezdésének mérlegelésében
- bármilyen helyszíni (orvos)szakmai kérdésben, **minden kompetenciaszinten**
- szolgálatvezető főorvosok részére a mindenkori helikopter riasztási protokoll szerinti helikopteres szekunder transzport szükségességének megítélésében

Megj.: Az életmentő, helyszíni sebészeti beavatkozások (thoracostomia, vérzéscsillapító öltés, escharotomia, resuscitativ hysterotomia, resuscitativ thoracotomia) „C” és „D” kompetencia esetén, periarrest helyzetben, kizárólag a helyszínen elérhető magasabb kompetencia hiányában, az adott beavatkozás elvégzésére kompetenciával rendelkező szakorvos konzultáns által biztosított telefonos konzultáció irányítása mellett végezhető el, az életveszély elhárítása és a beteg túlélési esélyének növelése érdekében. Ilyen esetekben azonban a telefonos konzultáció kötelező.

V. A telefonos konzultáció rendje:

A prehospitalis telefonos konzultáns 0-24 órában az alábbi zöld számon érhető el:

+ 36 80 205 025

A hívás bármilyen telefonszámról ingyenes.

A telefonos konzultánsok 12 órás váltásokban fogadják a bejövő hívásokat. Szimultán több hívás esetén sincs „foglalt” jelzés, ilyen esetben a hívó fél hívása továbbra is kicseng, de elképzelhető, hogy a konzultáns nem tud váltani a hívások között.

Mivel technikai okokból a hívó fél hívószámjelzése nem megoldott, ezért a nem fogadott hívások visszahívására nincs lehetőség – sikertelen hívás esetén javasolt a hívást néhány perc elteltével megismételni. A telefonos konzultáció technikai megoldása miatt a „kicsengési idő” megnyúlhat. A konzultáns telefonján a hívás a hívó fél által hallott 2-3. csengés után jelenik meg.

A telefonos konzultáns esetleges technikai okú elérhetetlensége esetén a mentőegység vezetője önállóan dönt kompetenciája alapján a konzultációhoz kötött beavatkozás elvégzéséről. Ez utóbbi esetben a konzultáns értesítése a legkorábbi lehetséges időpontban kötelező.

A telefonos konzultáció a betegellátás alatt bármikor ismételhető, a visszahívás a konzultációt igénylő beteg átadása után mindenképpen javasolt.

VI. A telefonos konzultáció folyamata:

Célszerű a telefonos konzultációt az ABCDE-vizsgálat, valamint a kezdeti állapotstabilizáció elvégzése utánra időzíteni, a telefonbeszélgetés idejére esetlegesen valamilyen párhuzamos feladatot delegálni a mentőegység többi tagja számára (pl. mentőápoló a beteget felügyeli, preoxigenizációt végez, a gépkocsivezető a még hiányzó felszereléseket készíti elő).

Célunk, hogy a konzultáció 1-2 percnél ne tartson tovább, ezt szolgálja az előre végiggondolt, strukturált információ-átadás. Az ISBAR rendszer használata megteremti a pontos információcsere feltételeit, a lényegi információkat tömören, a fogadó fél számára is egy áttekinthető szerkezetbe rendezi, az információvesztést minimalizálja. (részletesen lásd a „Beteg/sérült előrejelzése, átadása, segélykocsi hívása a prehospitalis gyakorlatban” c. szabványos eljárásrendben).

A helyszíni ellátók részéről az alábbi információk megosztása szükséges a telefonos konzultánssal:

- a beteg életkora
- a baleset ideje / tünetek kezdete
- mi történt / sérülési mechanizmus
- főbb státusz eltérések / jelentős sérülések
 - légúti fenyegetettség
 - légzési elégtelenség tünetei:
 - légzésszám
 - légzési munka (kifáradás)
 - oxigén szaturáció
 - keringési státusz:
 - perifériás keringés megtartottsága
 - tachycardia / bradycardia esetén ritmuselemzés
 - vérnyomás
 - eszmélet/tudatállapot:
 - pontos GCS
 - pupillák állapota
 - vércukor értéke

- egyéb releváns információk a beteg állapotáról, anamnéziséből
- tervezett beavatkozás
- szállítás módja – iránya, a kórház távolsága

A telefonos konzultáns a fenti információk alapján az érvényes szabványos eljárásrendekre, egyéb szakmai szabályzatokra, saját tudására és tapasztalatára támaszkodva tanácsot ad elsősorban, de nem kizárólag az alábbi kérdésekben:

- az adatok alapján segíthet a csoportdiagnózis felállításában
- a kompetenciához kötött beavatkozás indikációjának, esetleges kockázatainak azonosítása
- milyen további vizsgálatok, beavatkozások javasoltak az adott betegnek
- speciális betegcsoport gyógyszerdózisainak, eszközméreteinek egyeztetése
- az adott betegnél indokolt-e esetlegesen eltérni a szabványos eljárásrendtől
- szükséges-e az adott beteget valamilyen speciális profilú intézménybe szállítani (trauma, égés, stroke, PCI centrum)

VII. A telefonos konzultáció dokumentációja

Az ellátás dokumentációja során a mentőegység vezetőjének jelölni szükséges:

- a telefonos konzultáció tényét,
- a kötelező esetekben a telefonos konzultáció elmaradásának okát,
- a telefonos konzultáns esetleges sikertelen elérését,
- ha az érvényes szabványos eljárásrendektől eltérés történt a konzultánssal egyetértésben,
- ha az ellátó konzultáns tanácsától eltérő más megoldást választott.

A telefonos konzultáns a konzultációt követően az arra kialakított informatikai rendszerben, saját felhasználói fiókjának segítségével elektronikusan dokumentálja a hívást.

Az eljárásrend előzményei:

Verzió 2	Jelen eljárásrend (2019.06.28.)
Cím	Prehospitális telefonos konzultáció
Szerzők	Dr. Hetzman T. László, Dr. Sóti Ákos, Dr. Petróczy András, Dr. Erőss Attila, Dr. Temesvári Péter, Dr. Kocsis Tibor
Hatályba léptette	14/2019. (06.28.) számú Főigazgatói Utasítás
Állapot	Hatályban

Verzió 1	2014.05.01.
Cím	Prehospitális telefonos konzultáció
Szerzők	Dr. Hetzman T. László, Dr. Sóti Ákos
Hatályba léptette	5/2014. számú (2014.05.07.) Orvos Igazgatói Utasítás
Állapot	Hatályon kívül
Hatályon kívül helyezte	4/2019. (06.28.) számú Orvos Igazgatói Utasítás